

Література:

1. П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість» затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.07.2007 р. № 779;
2. Золотухін О. Основи обліку інвестиційної нерухомості // Журнал «Вісник податкової служби України» 2009 р., № 33.

Клепак О. І.
студ. гр. ЕОАм-13
Національний університет «Львівська політехніка»
Науковий керівник – Воськало В. І.
асист. кафедри обліку та аналізу

ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ МЕТОДІВ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

На сьогодні відсутні чіткі правила (рекомендації) щодо вибору методу амортизації, який був би найкращий для підприємств різних організаційно-правових форм та галузей, об'єктів основних засобів та способів їх використання. Нарахування амортизації (зносу) регламентується П(С)БО 7, за яким амортизація – це систематичне розподілення вартості основних засобів, яка амортизується протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

Нарахування амортизації основних засобів може здійснюватись такими методами:

- прямолінійним;
- виробничим;
- зменшення залишкової вартості;
- прискореного зменшення залишкової вартості;
- кумулятивним [3].

Прямолінійний метод застосовують для амортизації основних засобів, знос яких не залежить від обсягу виробництва (будівлі адміністративного призначення, виробничі цехи). Переваги: рівномірність, стабільність, пропорційність нарахування амортизації та віднесення її на собівартість, простота і точність розрахунків.

Але на практиці основні засоби найінтенсивніше використовуються в перші роки експлуатації, і відповідно, в цей період вони найбільше зношуються. Тому виникла потреба застосовувати методи прискореної амортизації. Метод зменшення залишкової вартості застосовують тільки тоді, коли передбачається наявність ліквідаційної вартості, а також коли потрібно накопичити кошти з метою заміни основних засобів у випадку їх морального старіння та інфляції. Переваги: упродовж перших років експлуатації об'єкта за допомогою нарахування амортизації накопичується значна сума коштів, необхідних для відновлення основних засобів. Недоліки: метод базується на порівняно складних математичних розрахунках і через це є не дуже зручним у використанні.

Кумулятивний метод застосовують, якщо продуктивність обладнання в перші роки експлуатації значно вища, ніж у наступні. Недоліки: сума зносу часто не узгоджується ні з фактичним використанням основних засобів, ні з обсягом виробленої продукції.

Метод прискореного зменшення залишкової вартості застосовують, якщо продуктивність обладнання в перші роки експлуатації значно вища ніж у наступні.

Виробничий метод застосовують у випадку, коли інтенсивність використання об'єкта впливає на його експлуатаційні властивості і коли можливо визначити фактичний обсяг виробництва. Переваги: простота та раціональність розрахунку. Недоліки: неможливо або дуже складно визначити фактичний обсяг продукції, виробленої з використанням того чи іншого активу.

Треба зазначити, що П(С)БО 7 дозволяє нарахування амортизації податковим методом, що приводить до різноманітних протиріч.

Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств”, на відміну від П(С)БО 7, жорстко регламентує порядок нарахування амортизації і не допускає можливості якого-небудь вибору. Тому, який би метод (або методи) не вибрало підприємство для нарахування амортизації у бухгалтерському обліку, в податковому обліку потрібно діяти, твердо дотримуючись вимог, викладених у ст.8 Закону України “Про оподаткування прибутку підприємств”. Цей документ регламентує не тільки порядок нарахування амортизації, але й податковий облік основних фондів загалом. З погляду оподаткування інтерес викликають не основні фонди як такі, а тільки їх вплив на об’єкт оподаткування. А цей вплив проявляється, переважно, через амортизацію, оскільки на її суму зменшується прибуток, що підлягає оподаткуванню.

Основні засоби, що підлягають амортизації відповідно до Закону України “Про оподаткування прибутку підприємств”, підрозділяються на чотири групи залежно від цільового призначення й функцій, що виконують.

Потрібно зазначити, що податковий облік балансової вартості основних засобів ведеться:

- для основних засобів групи 1 – щодо кожного об’єкта окремо і щодо групи в цілому (як сума балансових вартостей окремих об’єктів такої групи).
- для основних засобів груп 2,3 і 4 – щодо групи в цілому [4].

У зв’язку з цим у податковому обліку амортизується балансова вартість окремого об’єкта основних засобів групи 1 і балансова вартість усієї групи – для основних засобів груп 2, 3 і 4.

На відміну від бухгалтерського обліку (в якому амортизація нараховується щомісяця), нарахування амортизації в податковому обліку провадиться щокварталу.

Практика свідчить, що сума амортизації, нарахована за податковим методом, значно менше, ніж при використанні прямолінійного та інших методів, передбачених П(С)БО 7. У результаті застосування в бухгалтерському обліку методів нарахування амортизації за податковим методом перекручується реальна оцінка основних засобів, що не відповідає вимогам ні бухгалтерського, ні податкового обліку.

Але ж деякі великі підприємства використовують саме податковий метод для зниження обсягу облікової роботи через відсутність умов для використання сучасних інформаційних систем, які могли б допомогти підприємству в ефективному та раціональному веденні як бухгалтерського, так і податкового обліку.

Дослідження цієї проблеми свідчить, що не повинно існувати різних методів нарахування амортизації в бухгалтерському і податковому обліку. Переважна більшість економістів і науковців виступають проти відокремленого податкового обліку і визнають необхідність ведення на підприємстві добре налагодженого бухгалтерського обліку, який повинен забезпечувати необхідну інформацію для потреб податкового обліку, в тому числі нарахування амортизації основних засобів. Це відповідає і вимогам Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні", ст.3 якого передбачено, що бухгалтерський облік є обов'язковим видом обліку, який ведеться підприємством. Дані бухгалтерського обліку служать підставою для складання всіх видів звітності, що використовують грошовий вимірник - фінансової, податкової і статистичної.

Література:

1. *Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-ХІУ від 16.07.99 р., зі змінами та доповненнями.*
2. *Бутинець Ф.Ф., Бухгалтерський фінансовий контроль, 7-ме видання, доповнене і перероблене. – Житомир: Рута, 2006.*
3. *П(С)БО 7 «Основні засоби»: затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. №291, Київ – 2007.*
4. *Закон України “Про оподаткування прибутку підприємств” від 22.05.1997 р. № 283/97 – ВР.*
5. *Бухгалтерський облік та оподаткування: Навч. посібник / За ред. Р. Л. Хом’яка, В. І. Лемішовського. – Львів: Бухгалтерський центр «Ажур», 2008. – 1112 с.*